

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego programu obserwacji Ziemi (GMES) i jego początkowych operacji (lata 2011–2013)

COM(2009) 223 wersja ostateczna – 2009/0070 (COD)

(2010/C 339/04)

Sprawozdawca: **Joost VAN IERSEL**

Dnia 30 czerwca 2009 r. Rada, działając na podstawie art. 157 ust. 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego programu obserwacji Ziemi (GMES) i jego początkowych operacji (lata 2011–2013)

COM(2009) 223 wersja ostateczna – 2009/0070 (COD).

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 5 stycznia 2010 r.

Na 459. sesji plenarnej w dniach 20–21 stycznia 2010 r. (posiedzenie z 20 stycznia 2010 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 184 do 2 – 4 osoby wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje rozporządzenie dotyczące programu obserwacji Ziemi i jego początkowych operacji jako strategiczny krok w kierunku stworzenia nowych ram rozwoju dojrzałej europejskiej polityki kosmicznej.

1.2 EKES jest przekonany, że w tym kontekście można uzyskać znaczne korzyści dzięki wdrożeniu obecnych i opracowaniu nowych strategii politycznych UE, nasileniu świadczenia inteligentnych i dostosowanych do potrzeb usług w Europie i poza nią, a także wzmocnieniu pozycji UE w międzynarodowych negocjacjach.

1.3 Korzyści dla społeczeństwa i obywateli będą o tyle cenniejsze, że usługi wykorzystujące instalacje w przestrzeni kosmicznej są istotne dla wielu bardzo ważnych dziedzin dotyczących zmian klimatu, sytuacji kryzysowych, środowiska naturalnego i zdrowia (jakość i zanieczyszczenie wody i powietrza), rolnictwa i leśnictwa, wyczerpywania się zasobów naturalnych, gospodarki przestrzennej, bezpieczeństwa publicznego i obrony.

1.4 Niezbędna jest wysoka jakość zarówno komponentów kosmicznych, jak i komponentów naziemnych, a przy tym ważne są też ich możliwości interaktywne i synergie między nimi. Usługi wykorzystujące instalacje w przestrzeni kosmicznej będą istotnym dopełnieniem usług świadczonych z wykorzystaniem infrastruktury naziemnej, powietrznej i morskiej ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Wkład usług wykorzystujących instalacje w przestrzeni kosmicznej umożliwi, na przykład, szybszy dostęp do istotnych informacji, co zapewni więcej czasu na podejmowanie decyzji i przygotowywanie środków zaradczych. Ponadto ułatwią one globalną i regionalną interpretację wydarzeń i nagłych nieprawidłowości.

1.5 Europejskie agencje i służby publiczne w państwach członkowskich są głównym odbiorcą usług wykorzystujących instalacje w przestrzeni kosmicznej. Przyniosą one jednak korzyści także podmiotom prywatnym. Zakres użytecznych usług dla sektora publicznego i prywatnego zwiększy się w miarę rozwoju rynku. Sektor usług pochodnych – najważniejsze są w nim MSP – wymaga szczególnej uwagi i szczególnego finansowania.

1.6 Właściwy sposób zarządzania ma tu ogromne znaczenie. Decydujące są następujące elementy:

- koordynacja i spójność, których podstawą jest uznanie „przestrzeni kosmicznej” za zintegrowaną tematykę unijną, oraz pełne zaangażowanie wszystkich dyrekcji generalnych Komisji oraz europejskich agencji zajmujących się strategiami politycznymi i działaniami dotyczącymi przestrzeni kosmicznej;
- koordynacja między Komisją a szeregiem podmiotów publicznych w państwach członkowskich;
- posiadanie przez Komisję wiedzy operacyjnej pozwalającej jej zająć się sektorem usług pochodnych;
- zadowalające warunki ramowe zachęcające sektor prywatny do inwestycji.

1.7 Skutkiem skutecznego połączenia infrastruktury kosmicznej i naziemnej będzie pełna i stała dostępność wiarygodnych danych. Pełny i otwarty dostęp do danych jest konieczny do tego, by nie doszło do zakłóceń i by pobudzić rozwój sektora usług pochodnych. Trzeba przy tym zabezpieczyć ściśle określone szczególnie chronione dane państw członkowskich i Unii.

1.8 EKES odnotowuje pulę 150 mln EUR jako pierwszy krok w kierunku promowania różnych zastosowań. Zanim wydana zostanie ogólna pozytywna ocena, trzeba jeszcze uregulować pewne niezłatwione jeszcze kwestie. Możliwy brak wystarczających środków finansowych, wprowadzenie satelitów Sentinel B dodatkowo do satelitów Sentinel A oraz rozdzielenie budżetu Wspólnoty między zainteresowane strony wymaga dalszych negocjacji i wyjaśnienia, tak by pojawiła się pewność, że system pozwoli skutecznie realizować cele strategii.

1.9 Usługi wykorzystujące instalacje w przestrzeni kosmicznej, które mają być wkrótce dostępne, będą miały wpływ na szerokie spektrum dziedzin bezpośrednio związanych z potrzebami społeczeństwa i obywateli. W związku z tym EKES zdecydowanie zaleca, by UE realizowała strategię informacyjną służącą podniesieniu wiedzy społeczeństwa o przyszłych korzyściach płynących z obserwacji Ziemi, zwracając przy tym szczególną uwagę na kształcenie i szkolenie ekspertów technicznych w tej dziedzinie.

1.10 Dla zagadnień obserwacji Ziemi powinno znaleźć się miejsce w strategii lizbońskiej po 2010 r.

2. Realizacja europejskiej polityki kosmicznej

2.1 Przyczyny polityczne i gospodarcze są głównymi czynnikami powodującymi nasilenie się zainteresowania przestrzenią kosmiczną. Zmiany klimatu, cele w zakresie przestrzeni kosmicznej i ochrony środowiska, bezpieczeństwo obywateli oraz potrzeba uzupełniającej infrastruktury obronnej sprawiają, że lepsze usługi operacyjne wykorzystujące infrastrukturę kosmiczną stają się bardzo pożądane.

2.2 Potrzebna jest niezależna europejska polityka kosmiczna i niezależne usługi, ponieważ coraz większa liczba partnerów i konkurentów UE na świecie nasila swe działania związane z przestrzenią kosmiczną⁽²⁾.

2.3 Komitet z zadowoleniem przyjął opublikowane w ostatnim dziesięcioleciu zieloną księgę i białą księgę Komisji, a także umowę ramową między Europejską Agencją Kosmiczną (ESA) a Komisją z 2003 r. W pełni poparł też strategię polityczne zarysowane w dokumentach wspólnej Rady ds. Przestrzeni Kosmicznej, Komisji i ESA wydanych w kwietniu/maju 2007 roku⁽³⁾. W październiku 2009 r. przewodniczący Barroso podkreślił znaczenie przestrzeni kosmicznej dla szerokiego spektrum strategii politycznych UE⁽⁴⁾.

2.4 ESA wykonała w długim okresie czasu godną podziwu pracę. Programy kosmiczne ułatwiły, oprócz badań naukowych, także rozwój usług operacyjnych we współpracy z przedsiębiorstwami prywatnymi. EKES odnotował w ubiegłym roku, że ESA

prowadziła skuteczną „politykę przemysłową”. W ramach nowego podziału zadań między ESA a Komisją ta ostatnia przejmuje pełną odpowiedzialność za fazę operacyjną projektów.

2.5 EKES stwierdził już, iż oczekuje, że zaangażowanie Komisji w kształtowanie polityki i finansowanie powinno i będzie zmierzać do nasilenia działań sektora prywatnego i publicznego w sektorze kosmicznym.

2.6 Zgodnie z tym tokiem myślenia Komisja proponuje rozporządzenie w sprawie GMES i jego początkowych operacji (lata 2011–2013) jako dalszy konieczny krok w kierunku spełnienia wymagań stawianych dojrzałej europejskiej polityce kosmicznej.

2.7 GMES doprowadził do zwiększenia zainteresowania tą dziedziną i nasilenia planowania w tym zakresie ze strony europejskich agencji oraz sektora publicznego i prywatnego w całej Europie.

2.8 Mając na uwadze właściwe wykorzystanie różnorodnych potencjalnych korzyści płynących z GMES, EKES z zadowoleniem przyjął w ubiegłym roku utworzenie w Dyrekcji Generalnej ds. Przedsiębiorczości biura ds. GMES zajmującego się koordynacją. Taka koordynacja jest bardzo pożądana, ponieważ działania obejmują szereg dyrekcji generalnych oraz siódmy program ramowy (7PR).

2.9 Nasiloną koordynacją na szczeblu europejskim i pomiędzy Komisją a państwami członkowskimi będzie także sprzyjała przyjmowaniu w państwach członkowskich zintegrowanego podejścia, którego często brakuje. Może także pomóc podnieść świadomość omawianych kwestii i poprawić wizerunek „przestrzeni kosmicznej” dzięki powiązaniu jej z konkretnymi usługami dla obywateli.

3. Rozporządzenie

3.1 Oprócz badań i rozwoju w zakresie GMES – dziedzin, w których Komisja, ESA i państwa członkowskie są aktywnymi partnerami – Komisja skoncentruje się na kwestiach, w których inicjatywa Wspólnoty wyraźnie przyniesie dodatkową wartość.

3.2 Omawiane rozporządzenie przewiduje, że operacyjne usługi GMES powinny być udostępniane na szerszą skalę. Ponieważ jest to nowy krok w nowych ramach działania, zarówno kształt programu, w tym wybór priorytetów, jak i sposób zarządzania zostały poddane rozległym konsultacjom ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, koordynatorami GMES w państwach członkowskich, (potencjalnymi) użytkownikami i przedstawicielami przemysłu.

3.3 Rozporządzenie w sprawie obserwacji Ziemi tworzy podstawę prawną programu GMES oraz finansowania przez UE jego początkowych operacji (lata 2011–2013) – w wysokości 107 mln EUR z budżetu Komisji i dodatkowych 43 mln EUR przeznaczonych na ten cel w ramach 7PR, co daje w sumie 150 mln EUR do czasu osiągnięcia porozumienia dotyczącego wieloletniego budżetu UE na lata 2013–2020⁽⁵⁾.

(2) W tym kontekście warto zwrócić uwagę na Globalny System Systemów Obserwacji Ziemi GEOSS. Europa zamierza za pośrednictwem GMES odegrać bardzo istotną rolę w GEOSS.

(3) Dz.U. C 162 z 25.6.2008, s. 24.

(4) Wystąpienie inauguracyjne przewodniczącego Komisji na konferencji „The ambitions of Europe in Space, new opportunities for European enterprises and civil society” (Ambicje Europy w przestrzeni kosmicznej, nowe szanse dla europejskich przedsiębiorstw i społeczeństwa obywatelskiego), która odbyła się w Brukseli w dniach 15–16 października 2009 r.

(5) Kwoty te to środki dodatkowe do 1,4 mld EUR przeznaczonych w 7PR na projekty związane z przestrzenią kosmiczną.

3.4 Przewidziano pięć dziedzin, w których podjęte zostaną działania. W latach 2011–2013 nacisk położy się na usługi na potrzeby reagowania kryzysowego i usługi monitoringu obszarów lądowych ⁽⁶⁾.

3.5 Początkowe operacje zarządzane będą przez Komisję w ramach ogólnych działań UE związanych z GMES, które obejmują również działalność badawczą UE i działalność partnerów GMES. Te ramy zarządzania należy odróżnić od poziomu realizacji technicznej komponentu kosmicznego GMES, którą powierzy się ESA.

3.6 Konsultacje pokazały istnienie nie tylko ogólnego porozumienia wśród zainteresowanych stron, ale także ogromnego zapotrzebowania na rzetelne i dokładne dane.

3.6.1 Wiele różnych podmiotów, takich jak ośrodki naukowe, krajowe i regionalne władze publiczne oraz służby bezpieczeństwa, bardzo potrzebuje wiarygodnych danych, czasem wręcz niezwykle pilnie.

3.6.2 Stała dostępność rzetelnych danych jest niezbędnym warunkiem dalszego rozwoju rynków usług obserwacji Ziemi w Europie przez sektor usług pochodnych, który to rozwój umożliwi wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy ⁽⁷⁾.

3.7 Jeśli chodzi o zasadę pomocniczości, warto zauważyć, że ogólna ocena jasno pokazuje, że usługi świadczone zgodnie z rozporządzeniem wymagają połączenia wkładu poszczególnych państw członkowskich na poziomie europejskim, co pozwoli na uzyskanie korzyści skali i skuteczne wdrożenie prawodawstwa UE dotyczącego ochrony środowiska ⁽⁸⁾.

4. Uwagi ogólne

4.1 EKES z dużym zadowoleniem przyjmuje początkowe operacje przewidziane w rozporządzeniu dotyczącym obserwacji Ziemi jako strategiczny krok naprzód, uzupełniający istniejące programy badawcze, usługi i niektóre działania.

4.2 Rozpoczynając GMES, Komisja i ESA zainicjowały program operacyjnego wykorzystania danych satelitarnych w celach cywilnych, który nie tylko służy potrzebom meteorologii, ale także jest jedyny w swoim rodzaju pod względem skali i zasięgu. Trwały rozwój i wdrażanie GMES stworzy europejskiemu przemysłowi możliwość wysunięcia się na pozycję liczącą się w skali światowej.

4.3 Rozległe konsultacje ze wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz ocena skutków regulacji pokazują szerokie porozumienie co do celów programu i przyszłych możliwości. Szereg przeprowadzonych na zlecenie badań poświęconych specyficznym zagadnieniom zwraca uwagę na podobne korzyści płynące z GMES oraz na poszerzenie możliwości uczestnictwa sektora prywatnego i publicznego ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Zob. art. 3 rozporządzenia.

⁽⁷⁾ Zob. art. 8 rozporządzenia.

⁽⁸⁾ Zob. też art. 4 ust. 3 rozporządzenia.

⁽⁹⁾ Zob. m.in. „Socio-Economic Benefits Analysis of GMES”, PriceWaterhouseCooper, październik 2006 r., „EU Space Policy and its potential for EU industrial sector competitiveness”, opracowanie dla PE, 2007 r., oraz „Study on the competitiveness of the GMES downstream sector”, Ecorys i in., listopad 2008 r.

4.4 Korzyści płynące z realizacji nowego programu, których oczekuje wiele różnych podmiotów publicznych i prywatnych oraz EKES, można podsumować następująco:

- ze strategicznego punktu widzenia europejski program obserwacji Ziemi jest odzwierciedleniem rosnących europejskich i międzynarodowych zobowiązań UE oraz jej trwałego wpływu na sprawy europejskie i światowe;
- dostosowane do potrzeb i aktualne informacje płynące z instalacji w przestrzeni kosmicznej pomogą Komisji, państwom członkowskim i regionom w dokładniejszym wdrożeniu istniejących programów;
- (nowe) strategie polityczne będzie można opracowywać z większą dokładnością;
- informacje płynące z instalacji w przestrzeni kosmicznej znacznie przyczynią się do usprawnienia operacji naziemnych dzięki doprecyzowaniu wiedzy i poszerzeniu zasobów gromadzonych danych ⁽¹⁰⁾;
- nowe informacje zapewnią dodatkowe korzyści europejskim agencjom, takim jak Europejska Agencja Środowiska i Europejska Agencja Obrony;
- stworzone zostaną ogromne możliwości dla sektora prywatnego w zakresie świadczenia usług pochodnych;
- nowe usługi potrzebne krajowym publicznym władzom i agencjom przyniosą korzyści dla obywateli w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa oraz oszczędność kosztów w wyniku stosowania znalezionych inteligentnych rozwiązań, a także będą stanowiły czynnik wzrostu gospodarczego;
- w negocjacjach dotyczących kwestii takich, jak zmiany klimatu i umowy służące lepszemu monitorowaniu, UE zajmie stanowisko w większym stopniu oparte na wiedzy;
- specjalne usługi, których podstawę będą stanowiły informacje dostosowane do potrzeb, będą wspierały politykę UE w odniesieniu do krajów rozwijających się.

4.5 Oczekuje się, że stosunek kosztów do korzyści będzie pozytywny: relatywnie umiarkowany obrót wygeneruje znaczne korzyści.

4.6 Programy ESA są ograniczone do trzyletniego okresu wdrażania. Rada powinna określić długoterminowe zobowiązania UE na okres po roku 2013. Ciągłość programów operacyjnych ma decydujące znaczenie. Długoterminowe planowanie jest kluczowe, jeśli obserwacja Ziemi ma przynieść korzyści z punktu widzenia celów i usług publicznych. Jest ono też podstawowym warunkiem zachęcania sektora usług pochodnych do rozwijania działalności.

⁽¹⁰⁾ Na przykład: TERRAFIRMA – usługi informowania o zagrożeniu ruchem ziemi, np. na obszarach nadmorskich i terenach, gdzie występują trzęsienia ziemi; PROMOTE – usługi informowania o jakości powietrza; MY OCEAN – usługi monitorowania oceanów i prognozowania; SAFER – usługi na potrzeby reagowania kryzysowego.

4.7 Podobnie niezbędne jest zapewnienie wszystkim zainteresowanym stronom ciągłego, pełnego i otwartego dostępu do wiarygodnych danych.

4.8 Publiczna świadomość omawianych zagadnień w całej Europie jest niezbędna dla trwałości polityki kosmicznej. Pilnie potrzebna jest strategia informacyjna UE służąca wyjaśnieniu przyszłych korzyści płynących z usług wykorzystujących instalacje kosmiczne dla społeczeństwa i obywateli.

4.9 W tym kontekście EKES podkreśla potrzebę zwrócenia szczególnej uwagi na kształcenie i szkolenie ekspertów technicznych w tej dziedzinie.

5. Zarządzanie

5.1 Ponieważ początkowe operacje stworzą ramy poszerzenia operacji na późniejszym etapie, od samego początku trzeba zapewnić odpowiednie zarządzanie. Odnosi się to w szczególności do kwestii wyliczonych poniżej.

5.1.1 Ze zrozumiałych względów „przestrzeń kosmiczna” przez długi okres stanowiła w UE dość odizolowaną dziedzinę polityki, ale teraz powinna zostać w pełni uznana jako jeden z obszarów polityki Wspólnoty. Idealnie wpisze się ona w strategię lizbońską na okres po roku 2010 ⁽¹¹⁾.

5.2 Wszystkie dyrekcje generalne Komisji zaangażowane w politykę kosmiczną powinny skutecznie koordynować swe działania, tak by unikać ich pokrywania się i przewidzieć skoncentrowane działania w przypadku, gdy więcej niż jedna dyrekcja jest zaangażowana w obserwację Ziemi.

5.3 Europejskie agencje i dyrekcje generalne, a mianowicie DG ds. badań naukowych, środowiska, rolnictwa, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, zdrowia i konsumentów, rozwoju, handlu i stosunków zewnętrznych, muszą być zaangażowane w działania z dwóch dodatkowych powodów:

- by zapewniać dokładne informacje na potrzeby rozwinięcia satelitarnych usług pomocniczych;
- by skutecznie spożytkować korzyści płynące ze świadczonych usług.

5.4 Dobrze skoordynowane podejście Komisji i w ramach Komisji zapewni także spójność i interoperacyjność obserwacji Ziemi i innych programów związanych z przestrzenią kosmiczną, dotyczących na przykład telekomunikacji i transportu.

5.5 Skuteczna koordynacja jest potrzebna ze względu na dużą liczbę operatorów krajowych, którzy są w równym stopniu zaangażowani w gromadzenie informacji.

⁽¹¹⁾ Patrz przypis 4.

5.6 Satelity, automatyczne stacje pomiarowe oraz internet w coraz większym stopniu umożliwiają monitorowanie środowiska w czasie rzeczywistym, do czego GMES może się przyczynić w ramach inicjatywy „Wyjść poza PKB” ⁽¹²⁾ jako działanie dostarczające „informacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego wspierających podejmowanie decyzji” w mierzeniu jakości środowiska.

5.7 Rosnąca liczba satelitów wymaga ostrożnego zarządzania całością infrastruktury w przestrzeni kosmicznej, aby uniknąć kolizji, które miałyby niepożądane skutki w postaci rozprzestrzenienia w kosmosie szczątków i zanieczyszczeń.

6. Uwagi szczegółowe

6.1 Obserwacja Ziemi to nadal jeszcze stosunkowo mały rynek w porównaniu z całością rynków związanych z przestrzenią kosmiczną. W 2005 r. całkowite dochody wyniosły 1,3 mld EUR, w tym 0,4 mld w Europie, z czego połowę stanowiły zastosowania meteorologiczne.

6.2 Sektor wstępny (upstream) dla obserwacji Ziemi jest nadal w przeważającej mierze instytucjonalny i uzależniony od publicznego finansowania. Nowe komercyjne satelity obserwacyjne powstają w ramach partnerstw publiczno-prywatnych i ciągle jeszcze uzależnione są od finansowania ze środków publicznych.

6.3 Kluczowe znaczenie danych

6.3.1 EKES podkreśla potrzebę pełnego i otwartego dostępu do danych, który jest warunkiem stworzenia równych warunków konkurencji dla podmiotów publicznych i prywatnych oraz zachęcania ciągle jeszcze słabego sektora prywatnego do rozwoju w tej dziedzinie.

6.3.2 Nieprzerwane dostarczanie danych ma kapitalne znaczenie dla rozwoju i rentowności sektora usług pochodnych. Brak pewności w tym zakresie stanowiłby ogromne utrudnienie dla rynku, gdyż pojawiłyby się przypuszczenia, że konieczna infrastruktura nie spełni oczekiwań.

6.3.3 Opinie przedstawicieli przemysłu dotyczące pierwszej serii satelitów operacyjnych dla GMES – Sentinel A – są zdecydowanie pozytywne ⁽¹³⁾. Jednakże obecny łańcuch pobierania danych z instalacji kosmicznych wymaga szczególnej uwagi, jeśli chcemy zapewnić optymalne warunki.

6.3.4 Z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju równie ważne są planowane satelity Sentinel B konieczne, by zastąpić satelity Sentinel A, których okres użytkowania się kończy, oraz by zapewnić ciągłość świadczenia usług w przypadku awarii satelity. Nadal nie ma pewności co do finansowania satelitów Sentinel B i trzeba to zmienić.

⁽¹²⁾ Zob. komunikat KE „Wyjść poza PKB: Pomiar postępu w zmieniającym się świecie”, COM(2009) 433 wersja ostateczna.

⁽¹³⁾ Zob. dzień informacyjny poświęcony polityce dotyczącej danych Sentinel w ramach GMES, Bruksela, 11 września 2009 r.

6.3.5 Aby zapewnić ciągłość świadczenia usług lub opracowanie nowych usług trzeba jak najszybciej – po konsultacji – wyjaśnić sektorowi usług pochodnych przyszły mechanizm pobierania opłat za korzystanie z danych.

6.4 Warunki finansowe

6.4.1 Środki finansowe na początkowe operacje w latach 2011–2013 wynoszą 150 mln EUR, tzn. 43 mln EUR z 7PR i 107 mln EUR z budżetu Komisji. EKES wzywa do wyjaśnienia kilku kwestii nadal pozostających bez odpowiedzi.

6.4.2 Zainteresowane strony muszą mieć pewność co do puli środków finansowych wynoszącej 107 mln EUR, która ma być przeznaczona na finansowanie lub kredyty. Trzeba wyjaśnić zasady uczestnictwa. Czy kraje stowarzyszone należy postrzegać jako potencjalnych beneficjentów dotacji i kontraktów?

6.4.3 Z punktu widzenia oczekiwanych rezultatów 150 mln EUR raczej nie wydaje się wystarczające. Po pierwsze rozpowszechnione jest przekonanie – np. w ESA i EADS – że konieczne będzie przyznanie z 7PR dodatkowych 30 mln EUR na instalacje naziemne, by spełnić wymagania. Po drugie nie jest jasne, skąd będą pochodziły środki na 2013 r., choć w budżecie UE na lata 2013–2020 prawdopodobnie zagwarantowane zostaną odpowiednie zasoby finansowe.

6.4.4 Trzecią kwestią budzącą zaniepokojenie jest planowane wypuszczenie satelitów Sentinel B, ponieważ środki finansowe na ten cel nie zostały jeszcze zapisane w budżecie, a zatem sprawa finansowania nie została jeszcze rozstrzygnięta ⁽¹⁴⁾.

6.4.5 Innym wyzwaniem jest finansowanie powiązanych usług dotyczących obszarów morskich i atmosfery oraz usług dotyczących bezpieczeństwa, w których sprawie decyzja powinna była zapaść w tym samym czasie co decyzja o finansowaniu usług na potrzeby reagowania kryzysowego i monitoringu obszarów lądowych. EKES z zadowoleniem przyjąłby informacje o finansowaniu tych usług oraz o tym, w jakim zakresie będą tu wchodzić w grę 7PR i 8PR oraz jaka będzie rola dyrekcji generalnych Komisji, a w szczególności DG ds. Środowiska. Takie wyjaśnienia byłyby bardzo istotne dla sektora usług pochodnych.

6.4.6 Dodatkowe konieczne wydatki niekoniecznie musiałyby być pokrywane tylko ze środków z budżetu UE. Można też pomyśleć o innych źródłach, takich jak ESA czy środki krajowe.

6.5 Sektor usług pochodnych

6.5.1 W chwili obecnej rozwijający się dopiero sektor usług pochodnych obserwacji Ziemi to jedynie mały rozproszony sektor obejmujący w 2006 r. ok. 150 przedsiębiorstw i zatrudniający ok. 3 000 osób. Całkowite dochody w Europie wyniosły w 2006 r. 250–300 mln EUR. Dochody z sektora publicznego osiągnęły ok.

150 mln EUR. Klientami były w dużej mierze organy władz publicznych i agencje. Zyski nie są stabilne. Przemysł USA jest dwa do trzech razy większy niż europejski, cechują go też wyższe stopy wzrostu ⁽¹⁵⁾.

6.5.2 Rozpoczęło się tworzenie pożądaných klastrów w sektorze usług pochodnych.

6.5.3 W wieloletnich relacjach między ESA i przemysłem, pomimo ograniczonej skali zrealizowanych operacji, udało się skupić specjalistyczną wiedzę w ESA jako podmiocie ułatwiającym świadczenie usług. Pozwoliło to na stworzenie skutecznej polityki przemysłowej.

6.5.4 EKES wzywa, by – skoro odpowiedzialność za zastosowania zostanie przeniesiona z ESA na Komisję – służby Komisji gwarantowały podobną specjalistyczną wiedzę techniczną dotyczącą omawianego przemysłu.

6.5.5 Zarysy przyszłego programu są jasne i określają wagę zaangażowania MŚP, których kreatywność ma, zdaniem EKES-u, kapitalne znaczenie. W tym kontekście EKES chciały podkreślić dwie kwestie:

6.5.5.1 Budżety projektów w wysokości 25 milionów EUR wymagają udziału większych przedsiębiorstw. ESA aktywnie dążyła do uczestnictwa MŚP. Komisja powinna przyjąć takie samo podejście.

6.5.5.2 MŚP trzeba zachęcić – na równych warunkach – do podjęcia się roli głównych wykonawców w mniejszych projektach.

6.5.6 Rozpisując przetargi na projekty w ramach puli 150 mln EUR na lata 2011–2013, Komisja musi mieć na uwadze wynikające z udziału podmiotów publicznych możliwe zakłócenia, które mogłyby jeszcze się nasilić w wyniku ocen przeprowadzanych przez konsultantów. W chwili obecnej nie ma jeszcze dostatecznej jasności co do roli sektora publicznego jako głównego nabywcy usług.

6.5.7 Ponieważ celem GMES jest stworzenie innowacyjnego przemysłu usług geoinformacyjnych, program ten musi dotrzeć do wszystkich podmiotów przemysłowych. Istnieje tendencja, by angażować głównie te gałęzie przemysłu, które już są powiązane z przestrzenią kosmiczną. EKES podkreśla jednak, że jeżeli GMES ma mieć zabezpieczoną przyszłość, trzeba włączyć uczestników z całego przemysłu usług geoinformacyjnych, zarówno związanych z przestrzenią kosmiczną, jak i z nią niezwiązanych.

6.5.8 EKES popiera wsparcie finansowe dla projektów przedsiębiorstw prywatnych, mające na celu zrekompensowanie niedoskonałości rynku w tym strategicznym sektorze o dużym potencjale.

6.5.9 Obecnie działania związane z przestrzenią kosmiczną koncentrują się w jednej części UE. Mając na uwadze obecny potencjał, można i trzeba zachęcać do dalszego rozwoju sektora usług pochodnych w nowych państwach członkowskich.

⁽¹⁴⁾ Satelity Sentinel B są opracowywane przez ESA, ale koszty operacyjne powinna pokryć Komisja. Zgodnie z wyliczeniami EADS wyniosły one 165 mln EUR.

⁽¹⁵⁾ Zob. opracowania wspomniane w przypisie 9, w których można znaleźć pełną i dogłębną analizę.

6.5.10 EKES sądzi, że malejąca liczba specjalistów w tej dziedzinie to powód do szczególnego zaniepokojenia. Obecny trend trzeba odwrócić. Aby móc w pełni wykorzystać nadarzające się możliwości, potrzebne są bardziej intensywne programy kształcenia i szkolenia dla potencjalnych klientów z sektora publicznego oraz w sektorze usług pochodnych o najbardziej zaawansowanej technologii.

6.6 Bezpieczeństwo

6.6.1 Biorąc pod uwagę fakt, że ze względów „bezpieczeństwa narodowego” ESA zajmowała się przestrzenią kosmiczną w oddzieleniu od innych kwestii, umowa między WE a ESA z 2004 r. oraz rezolucja Rady z maja 2007 r. są oznaką znacznej zmiany. EKES z zadowoleniem przyjmuje zainteresowanie wykorzystaniem danych i informacji z GMES z myślą o bezpieczeństwie obywateli oraz politykę dotyczącą danych, która zapewnia bezpieczne wykorzystywanie szczególnie chronionych danych przez Komisję, europejskie agencje i państwa członkowskie.

6.6.2 EKES z zadowoleniem przyjmuje także wzmocnioną koordynację między Europejską Agencją Obrony a GMES, która zapewni powiązania między polityką dotyczącą danych i zastosowaniami GMES a przewidywanym europejskim systemem planowania zdolności w zakresie bezpieczeństwa i powiązanymi przyszłymi wymogami.

6.6.3 EKES w pełni popiera planowane podejście dotyczące „podwójnego zastosowania” (czyli zastosowań cywilnych i w zakresie obronności), obejmujące wykorzystanie programu w celach naukowych i związanych z bezpieczeństwem jako strategiczny plan dla GMES. Takie podejście jest niezwykle istotne, jeśli chodzi o stawianie czoła wyzwaniom pojawiającym się w najbliższej, dalszej i najdalszej przyszłości dzięki poprawie zdolności Europy w dziedzinach takich, jak nadzór morski, monitoring obszarów lądowych i granic, w tym monitoring⁽¹⁶⁾ nielegalnych przepływów migracyjnych, kontrola przemytu narkotyków i handlu nimi oraz ochrona infrastruktury krytycznej, a także walka z rozprzestrzenianiem broni.

Bruksela, 20 stycznia 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

⁽¹⁶⁾ W ścisłej współpracy z agencją UE Frontex zajmującą się naziemną ochroną granic.